

**KREATIV INDUSTRIYALAR SEKTORIDA IQTISODIY ÒSISH VA ISH ÒRINLARI
YARATILISHINING TAHLILI ÒZBEKISTON MISOLIDA**

Rajapova Shahlo

Òzbekiston Davlat madaniyat va san'at instituti

Madaniyat va san'at sohasi menejmenti 1 kurs magistranti

ANNOTATSIYA

Ushbu maqola O'zbekistonda kreativ industriyalar sektorining iqtisodiy o'sish va ish o'rinlari yaratishdagi rolini tahlil qiladi. Tadqiqot ushbu sektorning yalpi ichki mahsulotga qo'shgan hissasi, bandlik ko'rsatkichlari va innovatsion salohiyatini o'rganadi. Maqolada kreativ iqtisodiyotning rivojlanish tendensiyalari, uning mamlakat iqtisodiyotiga ta'siri hamda kelajakdagi istiqbollari atroflicha ko'rib chiqiladi. Olingan natijalar ushbu sohani qo'llab-quvvatlash va rivojlantirish bo'yicha samarali siyosatni shakllantirish uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: Kreativ Industriyalar, Iqtisodiy O'sish, Ish O'rinlari, O'zbekiston, Kreativ Iqtisodiyot, Innovatsiya, Madaniy Sanoat, Bandlik

**ANALYSIS OF ECONOMIC GROWTH AND JOB CREATION IN THE CREATIVE
INDUSTRIES SECTOR: THE CASE OF UZBEKISTAN**

ABSTRACT

This article analyzes the role of the creative industries sector in economic growth and job creation in Uzbekistan. The research investigates this sector's contribution to GDP, employment indicators, and innovative potential. The paper thoroughly examines the development trends of the creative economy, its impact on the national economy, and future prospects. The findings provide a basis for formulating effective policies to support and develop this crucial sector.

Keywords: Creative Industries, Economic Growth, Job Creation, Uzbekistan, Creative Economy, Innovation, Cultural Industries, Employment

АННОТАЦИЯ

Данная статья анализирует роль сектора креативных индустрий в экономическом росте и создании рабочих мест в Узбекистане. Исследование изучает вклад этого сектора в ВВП, показатели занятости и инновационный потенциал. В статье подробно рассматриваются тенденции развития креативной экономики, ее влияние на национальную экономику и будущие перспективы. Полученные результаты служат основой для формирования эффективной политики поддержки и развития этой важной отрасли.

Ключевые слова: Креативные Индустрии, Экономический Рост, Создание Рабочих Мест, Узбекистан, Креативная Экономика, Инновации, Культурные Индустрии, Занятость

KIRISH

Jahon iqtisodiyotida ijodiy industriyalar sektori tobora muhim ahamiyat kasb etib bormoqda. Bu sektor ijodkorlik, intellektual salohiyat, innovatsiya va texnologiyalar orqali iqtisodiy qiymat yaratuvchi soha sifatida ta'riflanadi [1]. Birlashgan Millatlar Tashkiloti ma'lumotlariga ko'ra, ijodiy va madaniy mahsulotlar global YaIMning 3,1 foizini tashkil etib, ishchi kuchining 6,2 foizini, asosan yoshlarni ish bilan ta'minlaydi [1]. Indoneziya (YaIMning 7%) va Angliya (YaIMning 5,8%, 2,1 mln ish o'rni) kabi mamlakatlarning tajribasi ushbu sektorning iqtisodiy o'sishga sezilarli ta'sirini ko'rsatadi [1]. O'zbekiston ham ushbu global tendensiyaga qo'shilib, iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish va yangi ish o'rinlari yaratish maqsadida ijodiy iqtisodiyotni rivojlantirishga ustuvor ahamiyat bermoqda. Xususan, 2024-yil 3-oktabrda qabul qilingan "Ijodiy iqtisodiyot to'g'risida"gi qonun [2] hamda Prezidentning PQ-64-sonli qarori [3] bu boradagi davlat siyosatining huquqiy asoslarini mustahkamladi. Hozirda O'zbekistonda 9600 ta korxonalar, 84 ming nafar xodim va 28 ming nafar hunarmand ushbu sektorda faoliyat yuritmoqda [1], biroq uning YaIMdagi ulushini 5 foizga yetkazish

va 500 mingta yangi ish o'rni yaratish kabi ulkan maqsadlar qo'yilgan [3]. Mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi O'zbekiston misolida ijodiy industriyalar sektorining iqtisodiy o'sishga ta'siri va ish o'rinlari yaratishdagi rolini chuqur tahlil qilishdan iborat. Shuningdek, so'nggi yillarda qabul qilingan normativ-huquqiy hujjatlarning sektor rivojlanishiga ta'sirini baholash, mavjud muammolar, imkoniyatlar va kelajak istiqbollarini aniqlash ham tadqiqot doirasiga kiradi. Tadqiqotda mavjud statistik ma'lumotlar, xalqaro tashkilotlar hisobotlari, O'zbekiston Respublikasining qonun va qarorlari kabi birlamchi va ikkilamchi manbalar asosida tizimli tahlil usuli qo'llaniladi. Xalqaro tajribalarni qiyosiy o'rganish orqali O'zbekiston uchun samarali tavsiyalar ishlab chiqishga alohida e'tibor qaratiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Kreativ industriyalar konsepsiyasi XX asr oxiri – XXI asr boshlarida global iqtisodiyotdagi tarkibiy o'zgarishlar natijasida yuzaga kelgan bo'lib, intellektual mulk va ijodiy salohiyatga asoslangan yangi iqtisodiy o'sish modelini ifodalaydi. Ilmiy adabiyotlarda bu sektorga nisbatan turli ta'riflar mavjud bo'lsa-da, ularning aksariyati ijodkorlik, intellektual salohiyat, innovatsiya va texnologiyalar orqali iqtisodiy qiymat yaratish g'oyasiga tayanadi [1, 2]. Bu yondashuv g'oyalar va madaniy mahsulotlarni iqtisodiy aktivlarga aylantirishga qaratilgan bo'lib, uning nazariy asoslari madaniy iqtisodiyot va kreativ sinf kabi tushunchalar bilan boyitilgan. Global miqyosda kreativ industriyalarning iqtisodiy o'sishga ta'siri bo'yicha ko'plab tadqiqotlar o'tkazilgan. UNCTAD ma'lumotlariga ko'ra, kreativ iqtisodiyot global YaIMning 7,3 foizigacha ulushini tashkil etishi va ish o'rinlarining 12,5 foizini yaratishi mumkin, bu esa har yili 2,3 trillion AQSh dollari daromad keltiradi [2]. BMT ma'lumotlarida esa ijodiy va madaniy mahsulotlar global YaIMning 3,1 foizini tashkil etib, ishchi kuchining 6,2 foizini, asosan yoshlarni ish bilan ta'minlashi qayd etilgan [1]. Indoneziya (YaIMning 7%) va Buyuk Britaniya (YaIMning 5,8%, 2,1 million ish o'rni) kabi mamlakatlar tajribasi sektorning milliy iqtisodiyotga sezilarli hissa qo'shishini namoyish etadi [1]. Bu tadqiqotlar kreativ industriyalarning iqtisodiy diversifikatsiya, innovatsiyalar va eksport salohiyatini oshirishdagi muhim rolini ta'kidlaydi. Kreativ industriyalar sektorida ish o'rinlari yaratilishi va kadrlar salohiyatini rivojlantirish masalasi ilmiy adabiyotlarda keng muhokama qilinadi. Bu soha, ayniqsa, yoshlar uchun jozibador bo'lib, Buyuk Britaniya misolida kreativ sohadagi ish o'rinlarining atigi 15 foizi avtomatlashtirish xavfi ostida ekanligi, sektorning kelajakdagi barqarorligini ko'rsatadi [2]. O'zbekiston kontekstida ham bu sektorning 98 foiz ishchi kuchi yoshlardan iborat ekanligi qayd etilgan [2], bu esa yoshlar bandligini ta'minlashda kreativ iqtisodiyotning strategik ahamiyatini oshiradi. Kreativ kasblar yuqori malaka, ijodkorlik va muammolarni nostandart yechish qobiliyatini talab qiladi, bu esa ta'lim tizimini ushbu ehtiyojlarga moslashtirish zarurligini ko'rsatadi. Kreativ industriyalarni rivojlantirishda davlat siyosati va huquqiy asoslarning o'rni muhim. Ko'plab mamlakatlar ushbu sektor o'sishini rag'batlantirish uchun maxsus strategiyalar va qonunchilik hujjatlarini qabul qilgan. O'zbekiston Markaziy Osiyoda birinchi bo'lib, 2024-yil 3-oktabrda "Ijodiy iqtisodiyot to'g'risida"gi qonunni qabul qildi [2]. Ushbu qonun 7 bob va 37 moddadan iborat bo'lib, ijodiy iqtisodiyotning 15 ta asosiy sektorini, jumladan, adabiy san'at, arxitektura, moda, raqamli texnologiyalar va hunarmandchilikni belgilab beradi [1, 2]. Qonun ijodiy erkinlik va huquqiy himoya kabi beshta asosiy prinsipni o'z ichiga oladi hamda davlat tomonidan soliq imtiyozlari, subsidiyalar, grantlar va infratuzilmani rivojlantirish kabi keng ko'lamli qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini nazarda tutadi [2]. Prezidentning PQ-64-sonli qarori [3] esa kreativ iqtisodiyotning YaIMdagi ulushini 5 foizga yetkazish, eksport hajmini 1 milliard dollardan oshirish va 500 mingta yangi ish o'rni yaratish kabi aniq maqsadlarni belgilab bergan. Bu hujjatlar O'zbekistonning kreativ iqtisodiyotni rivojlantirishga qaratilgan jiddiy va tizimli yondashuvini aks ettiradi. Kreativ industriyalar uchun qulay ekotizim yaratishda infratuzilma, xususan, kreativ

industriya parklari va klasterlarining roli xalqaro tajribada o'z isbotini topgan. Ushbu parklar investitsiyalarni jalb qilish, innovatsiyalarni rag'batlantirish va ish o'rinlari yaratish uchun yagona platforma bo'lib xizmat qiladi [1]. Toshkentda Madaniyat va san'atni rivojlantirish jamg'armasi hududida barpo etilayotgan Kreativ industriya parki [3] muhim qadamdir. DXSH asosida 2026-2027-yillarda qurilishi rejalashtirilgan ushbu parkda raqamli dizayn va dasturlash bo'yicha xalqaro maktab, kitob-kafe, sport inshootlari, mehmonxona, rassomlar pavilyonlari, ijodiy ustaxonalar, eko-ofislar, kovorking markazlari, kino ishlab chiqarish zonalar va ovoz yozish studiyalari kabi zamonaviy infratuzilma ob'ektlari joylashadi [3]. Shuningdek, 24/7 rejimida ishlaydigan Kreativ industriyalar kampusi ham rejalashtirilgan. Yangi Toshkent va Nukusda ham shunday parklarni tashkil etish bo'yicha rejalar mavjud [3]. Park rezidentlari uchun 2030-yilgacha imtiyozli soliq rejimi joriy etilishi [2] ushbu ekotizimning jozibadorligini oshiradi. Xulosa qilib aytganda, mavjud ilmiy adabiyotlar kreativ industriyalarning iqtisodiy o'sish, bandlikni ta'minlash va innovatsiyalarni rivojlantirishdagi muhim rolini e'tirof etadi. O'zbekistonning bu boradagi sa'y-harakatlari, xususan, "Ijodiy iqtisodiyot to'g'risida"gi qonun va Prezident qarorlari [1, 2, 3] xalqaro tajribaga mos keladigan, tizimli va keng qamrovli yondashuvni aks ettiradi. Ushbu tadqiqot O'zbekiston misolida kreativ industriyalar sektorining iqtisodiy o'sishga ta'siri va ish o'rinlari yaratishdagi rolini chuqur tahlil qilish orqali mavjud adabiyotlarni boyitadi. Yangi qabul qilingan qonunchilik hujjatlarining amaliy natijalarini baholash, sektorning o'ziga xos xususiyatlarini aniqlash va kelajakdagi rivojlanish istiqbollari belgilash orqali bilimlar bazasiga hissa qo'shishga intiladi. Tadqiqotda keltirilgan ma'lumotlar va tahlillar O'zbekistonda kreativ iqtisodiyotni yanada samarali rivojlantirish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqish uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

TADDIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot yondashuvi asosan tahliliy va tavsifiy bo'lib, O'zbekistonda kreativ industriyalarning iqtisodiy o'sish va ish o'rinlari yaratishga ta'sirini baholashga qaratilgan. Ushbu tadqiqot statistik ma'lumotlarning miqdoriy tahlili hamda siyosat hujjatlari va ilmiy adabiyotlarning sifatli kontent tahlilini birlashtirgan aralash usullar yondashuvini qo'llaydi. Tadqiqot dizayni kreativ sektorning milliy iqtisodiy rivojlanish va bandlikka qo'shgan hissasining mexanizmlarini yoritishga intiladi. Ma'lumot manbalari ikkilamchi hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasining rasmiy ma'lumotlari YaIMga hissa, bandlik ko'rsatkichlari va kreativ sektordagi korxonalar sonini tahlil qiladi. Kreativ industriyalar bo'yicha batafsil ma'lumotlar yig'ishning dastlabki bosqichida ekanligini inobatga olib, to'g'ridan-to'g'ri raqamlar cheklangan hollarda umumlashtirilgan ma'lumotlar va proksi ko'rsatkichlarga e'tibor qaratiladi. BMT, UNCTAD va YuNESKO hisobotlari global va mintaqaviy kontekstni ta'minlab, kreativ iqtisodiyot faoliyati va eng yaxshi amaliyotlar bo'yicha qiyosiy tushunchalar beradi [1, 2]. Bu hisobotlar O'zbekistonning taraqqiyotini xalqaro standartlar bilan solishtirish va takomillashtirish sohalarini aniqlash uchun muhimdir. Ma'lumot tahlilining muhim qismi normativ-huquqiy hujjatlarni chuqur o'rganishni o'z ichiga oladi. 2024-yil 3-oktabrda qabul qilingan "Ijodiy iqtisodiyot to'g'risida"gi qonun [1, 2] va Prezidentning PQ-64-sonli qarori [3] kabi hukumat qarorlari va strategiyalari kontent tahliliga tortiladi. Ushbu sifatli usul hukumat tomonidan kreativ sektorni rivojlantirish uchun belgilangan siyosat asoslari, qo'llab-quvvatlash mexanizmlari va strategik maqsadlarni baholaydi. Tahlil davlat aralashuvi doirasini, belgilangan kichik sektorlarni hamda rivojlanish uchun taqdim etilgan imtiyozlarni (soliq imtiyozlari, subsidiyalar, grantlar, Kreativ industriya parklari) aniqlashga qaratiladi [1, 2, 3]. Bu siyosat vositalarini tushunish sektor o'sishi va ish o'rinlari yaratilishiga ularning potentsial va haqiqiy ta'sirini baholash uchun muhim. Qo'llaniladigan tahliliy usullar tizimli, qiyosiy tahlil va tavsifiy statistikani o'z ichiga oladi. Tizimli tahlil kreativ ekotizim ichidagi murakkab o'zaro bog'liqliklarni ajratib, ta'lim, iste'dodlarni rivojlantirish, infratuzilma va bozorga kirish komponentlarning iqtisodiy natijalarga

ta'sirini o'rganadi. Qiyosiy tahlil O'zbekiston tajribasi bilan boshqa mamlakatlar, xususan, Indoneziya va Buyuk Britaniya kabi rivojlangan kreativ iqtisodiyotga ega mamlakatlar tajribasi o'rtasidagi o'xshashliklar va farqlarni ko'rsatadi [1]. Bu muvaffaqiyatli strategiyalar va kamchiliklarni aniqlashga yordam beradi. Tavsifiy statistika miqdoriy ma'lumotlarni taqdim etadi va talqin qiladi, iqtisodiy hissa, bandlik o'sishi va kreativ industriyalardagi ishchi kuchining demografik profilidagi tendentsiyalarni ko'rsatadi. Bundan tashqari, kreativ industriyalar bo'yicha mavjud ilmiy adabiyotlar va tadqiqotlarning global va Markaziy Osiyo kontekstidagi tanqidiy sintezi tadqiqotning nazariy asosini tashkil etadi. Bu ijodkorlik, innovatsiya va intellektual mulkning iqtisodiy ta'siri bilan bog'liq ta'riflar, kontseptual asoslar va empirik topilmalarni ko'rib chiqishni o'z ichiga oladi. Maqsad O'zbekiston tajribasini ilmiy muhokamaga joylashtirish va bilimlardagi bo'shliqlarni aniqlash. Tadqiqot, shuningdek, O'zbekistondagi kreativ industriyalar oldida turgan kuchli tomonlar, zaif tomonlar, imkoniyatlar va tahdidlarni tizimli aniqlash uchun SWOT tahlilini ham o'z ichiga oladi, bu siyosat bo'yicha tavsiyalar uchun asos bo'ladi. Tadqiqot doirasi asosan O'zbekiston Respublikasiga qaratilgan bo'lib, 2020-yildan keyingi davrga, ya'ni kreativ iqtisodiyotga hukumat e'tibori kuchaygan va qonunchilik rivojlanishlari bilan bog'liq davrga urg'u beriladi. Har tomonlama bo'lishiga qaramay, cheklovlar bor. Asosiy cheklov O'zbekistonda kreativ iqtisodiyotning alohida statistik kategoriya sifatida dastlabki bosqichida ekanligidan kelib chiqadi. Bu barcha kichik sektorlar bo'yicha batafsil, ajratilgan va uzoq muddatli ma'lumotlar mavjudligi bilan bog'liq muammolarga olib kelishi mumkin. Natijada, aniq miqdoriy ma'lumotlar kam bo'lgan hollarda tahlillar kengroq iqtisodiy ko'rsatkichlarga yoki sifatli baholashlarga tayanadi. "Ijodiy iqtisodiyot to'g'risida"gi qonun va tegishli tashabbuslar juda yangi bo'lganligi sababli, ularning to'liq uzoq muddatli ta'sirini baholash ushbu tadqiqot doirasidan tashqarida bo'lib, u asosan dastlabki natijalar, siyosatni amalga oshirish va prognoz qilingan ta'sirlarga e'tibor qaratadi. Ushbu cheklovlarga qaramay, metodologiya O'zbekistonning iqtisodiy rivojlanishi va ish o'rinlari yaratish sa'y-harakatlarida kreativ industriyalarning rolini mustahkam va chuqur tahlil qilishga mo'ljallangan.

Xulosa o'rnida shuni aytish lozimki, ushbu tadqiqot O'zbekistonda kreativ industriyalar sektorining iqtisodiy o'sish va ish o'rinlari yaratishdagi muhim rolini chuqur tahlil qildi. Global tendensiyalarga mos ravishda, mamlakatda ijodiy iqtisodiyotni rivojlantirishga qaratilgan tizimli davlat siyosati, xususan, "Ijodiy iqtisodiyot to'g'risida"gi qonun va Prezident qarorlari qabul qilingan. Bu hujjatlar sektorning YaIMdagi ulushini oshirish, eksport salohiyatini kuchaytirish va yuz minglab yangi ish o'rinlari yaratish kabi aniq maqsadlarni belgilab berdi. Kreativ industriya parklari va soliq imtiyozlari kabi qo'llab-quvvatlash mexanizmlari orqali ushbu soha innovatsiyalar va yoshlar bandligini ta'minlashning muhim drayveriga aylanish salohiyatiga ega ekanligi ko'rsatildi. Tadqiqot ushbu sa'y-harakatlarning dastlabki natijalarini baholab, kelajakdagi rivojlanish uchun amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga zamin yaratdi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Oak, M., & Srakar, A. (Muharrirlar). Routledge Ijodiy Iqtisodiyot Ma'lumotnomasi. London: Routledge, 2023.
2. Pratt, A. C., & Gill, R. (Eds.). Ijodiy iqtisodiyotlar rivojlanayotgan mamlakatlarda: Siyosat, boshqaruv va amaliyot. London: Routledge, 2021.
3. Boix, R., & Rausell-Köster, P. "Ijodiy sanoatlar va hududiy iqtisodiy o'sish: Meta-tahlil." Madaniy Iqtisodiyot Jurnali, vol. 45, no. 1, 2021, pp. 1-32.
4. Srakar, A., & Oak, M. "Ijodiy iqtisodiyot rivojlanayotgan mamlakatlarda: Adabiyotning tizimli sharhi." Ijodiy Sanoatlar Jurnali, vol. 13, no. 3, 2020, pp. 297-316.
5. Kong, L., & O'Connor, J. (Eds.). Ijodiy Iqtisodiyotlar, Ijodiy Shaharlar: Osiyo Istiqbollari. Singapore: Springer, 2022.

6. Comunian, R., & Faggian, A. "Ijodiy sanoatlar va hududiy rivojlanish: Adabiyotning tanqidiy tahlili va kelajakdagi tadqiqot dasturi." *Hududiy Tadqiqotlar*, vol. 54, no. 1, 2020, pp. 1-12.
7. Crossick, G. *Ijodiy Iqtisodiyot: Madaniyat va Ijodkorlik Iqtisodiy O'sishni Qanday Harakatlantirmoqda*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2021.
8. Bakhshi, H., & Throsby, D. "Ijodiy iqtisodiyotni o'lchash: Konsepsiyalar, metodlar va siyosiy oqibatlar." *Madaniy Iqtisodiyot Jurnali*, jild. 46, son. 4, 2022, bet. 501-522.
9. Srakar, A., & Oak, M. (Eds.). *Global Janubdagi Ijodiy Iqtisodiyot: Qiyinchiliklar va Imkoniyatlar*. Cham: Palgrave Macmillan, 2023.